

HRVATSKI CENTAR
ZA POLJOPRIVREDU, HRANU I SELO

PROGRAM RADA

ZA 2011.

Zagreb, prosinac 2010.

SADRŽAJ

Program rada Centra za 2011.	3
1. Ured ravnateljice	3
2. Zavod za zaštitu bilja	4
3. Zavod za vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo	11
4. Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo	15
5. Zavod za tlo i očuvanje zemljišta	19
6. Zavod za poljoprivrednu proizvodnju i hranu	22
7. Zavod za agrarnu ekonomiku i selo	23
8. Zavod za maslinarstvo i južne kulture	24

Uvod

Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (u daljnjem tekstu: Centar), 10000 Zagreb, osnovan je na temelju Zakona o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (Narodne novine, br. 25/09 i 124/10 - dalje u tekstu Zakon o osnivanju Centra).

Na temelju članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo („Narodne novine“, br. 124/10) i Odluke o pripajanju Centru je pripojen Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo iz Osijeka.

Djelatnost Centra se obavlja temeljem članka 3. Zakona o osnivanju Centra, a putem ustrojstvenih jedinica. Sukladno Statutu, sastav Centra čini: Ured ravnateljice, Zavod za zaštitu bilja, Zavod za vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo, Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo, Zavod za tlo i očuvanje zemljišta, Zavod za agrarnu ekonomiku i selo, Zavod za poljoprivrednu proizvodnju i hranu i Zavod za maslinarstvo i južne kulture.

S danom 1. prosincem 2010., Centar ima zaposleno 183 djelatnika/ca, od čega 114 djelatnika/ca visokog stručnog obrazovanja, 55 djelatnika/ca sa srednjom stručnom spremom i 14 djelatnika/ca ostale spreme. Od ukupnog broja djelatnika/ca visokoga stručnog obrazovanja zaposleno je 14 doktora znanosti i 19 magistara znanosti, 22 djelatnika je na poslijediplomskom doktorskom studiju i 1 na poslijediplomskom magistarskom studiju.

Program rada Centra za 2011.

Ciljevi obavljanja djelatnosti Centra su određeni Zakonom i čine osnovu programa rada Centra za 2011. godinu.

To su: razvijanje istraživačkog rada, poticanje procesa prilagodbe poljoprivrednog sektora i ruralnog prostora; prenošenje znanja iz područja poljoprivrede korisnicima; provođenje analitičkih i dijagnostičkih poslova, praćenje te davanje preporuka i prognoza proizvođačima, izdavanje dokumenata u područjima zaštite bilja, vinogradarstva, voćarstva, vinarstva, maslinarstva, sjemena, sadnog materijala, stanja tla; istraživanje u području poljoprivredne proizvodnje, poljoprivredno prehrabene politike, novih proizvodnih programa u poljoprivredi; suradnja s gospodarstvom u području primjene rezultata znanstvenih i stručnih istraživanja; istraživanje upravljanja i ekonomike poljoprivredne proizvodnje.

Ovi zacrtani ciljevi ostvarivat će se u skladu s financijskim, kadrovskim i tehničkim potencijalom raspoloživim u Centru.

1. URED RAVNATELJICE

U Uredu ravnateljice Centra obavljaju se poslovi određeni Zakonom o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09, 124/10) i Statutom Centra, kako slijedi:

- Provodi politiku Centra u području istraživanja biotehničkih znanosti, polju agronomije i srodnim poljima, usmjerene na nove primjenjive tehnologije i održive sustave gospodarenja,
- Koordinacija pripreme, kontrola i praćenje provedbe godišnjeg programa rada ustrojstvenih jedinica Centra,
- Obavljanje poslova organizacije, kontrole i praćenja izvršenja svih financijskih i računovodstvenih poslova u suglasju s pozitivnim propisima koji reguliraju financijsko i računovodstveno poslovanje Centra, te pripremanje analiza i financijskih izvješća za potrebe ravnateljice i Upravnog vijeća Centra,

- Obavljanje pravnih i kadrovskih poslova Centra, izrada pravilnika i drugih normativnih akata iz djelokruga rada Centra kao i sudjelovanje u izradi prijedloga propisa iz djelokruga rada Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja,
- Praćenje i osiguravanje pravilne primjene zakona i drugih propisa, zastupanje Centra u postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima,
- Obavljanje poslova u vezi vođenja popisa imovine i zaštite, poslova evidentiranja i arhiviranja predmeta te zaštita arhivske građe,
- Obavljanje poslova javne nabave sukladno propisima i nabave uopće sukladno potrebama Zavoda i Centra u cjelini,
- Kontinuirano obavljanje poslova prisilne naplate sukladno propisima,
- Vođenje brige o dodatnoj edukaciji i stručnom usavršavanju djelatnika Centra sukladno stručnom području kojeg obavljaju u Centru te raspoloživim financijskim sredstvima, i sudjelovanje i rad u stručno-znanstvenim skupovima, seminarima, radionicama i sl. u zemlji i inozemstvu a od interesa Centra,
- Obavit će se procjena opasnosti sukladno propisima iz zaštite na radu te izraditi i donijeti odgovarajući opći akti iz ovog područja,
- Donošenje i drugih akata sukladno propisima.

2. ZAVOD ZA ZAŠTITU BILJA

U Zavodu za zaštitu bilja obavljaju se poslovi iz područja fitomedicine (zaštite bilja) koji također uključuju i stručno - znanstvena istraživanja sukladno Zakonu o biljnom zdravlju (NN 75/05) i Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05) te njihovim pratećim propisima, Međunarodnoj konvenciji o zaštiti bilja iz 1992, EPPO protokolima (European Plant Protection Organization) kao i pozitivnim propisima Europske Unije, OECD-a (Organisation for Economic, Co-operation and Development), FAO-a (Food and Agriculture Organization) i WHO-a (World Health Organization). Poslovi se provode u tri odjela: Odjel za biljno zdravlje, Odjel za sredstva za zaštitu bilja i Odjel za dijagnostiku.

2.1. U Odjelu za biljno zdravlje u 2011. provest će se sljedeći poslovi sukladno Zakonu o biljnom zdravlju (NN 75/05) i Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05) te pratećim propisima:

- **Provođenje programa posebnog nadzora (PPN-a)** koji uključuju otkrivanje karantenski štetnih organizama, izvještavanje o njihovoj prisutnosti, pojavi i širenju, procjenu rizika od karantenski štetnih organizama, razrađivanje i predlaganje preventivnih mjera i mjera njihova suzbijanja. Način provođenja, nositelje i provoditelje posebnog nadzora i štetne organizme radi kojih se obavlja posebni nadzor određuje ministar godišnjim programom, na prijedlog čelnika nadležne uprave. U sklopu programa PPN-a stručnjaci redovito aktivno sudjeluju na međunarodnim skupovima te EPPO radionicama i panelima. Programi se provode zajedno sa stručnjacima fitosanitarnog sektora MPRRR. Na temelju rezultata programa PPN-a izradit će se godišnja izvješća za MPRRR temeljem kojih Republika Hrvatska izvješćuje EPPO o pojavi ili širenju određenih štetnih organizama bilja na teritoriju RH što je u skladu s uvjetima koje mora RH ispuniti kao članica EPPO-a. Tijekom 2011. godine Zavod će provoditi sljedeće programe posebnog nadzora:

- *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida* (Direktiva Vijeća 2000/29/EZ, Prilog I, Dio A, Odjeljak II., Direktiva Vijeća o suzbijanju krumpirovih cistolikih nematoda 69/465/EEZ, Direktiva Vijeća 2007/33/EZ o suzbijanju krumpirovih cistolikih nematoda, Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis I, Dio A, Odjeljak II (NN 74/06), Naredba o poduzimanju mjera radi

sprječavanja širenja i suzbijanja zlatne krumpirove cistolike nematode – *Globodera rostochiensis* Woll. i blijedožute krumpirove cistolike nematode – *Globodera pallida* Stone (NN 122/07), Pravilnik o mjerama za sprječavanje širenja i suzbijanje krumpirovih cistolikih nematoda (NN 2/10), Popis sorata krumpira, priznatih u Republici Hrvatskoj, za koje je određeno da su otporne na krumpirove cistolike nematode (NN 87/06).

➤ *Synchytrium endobioticum* (Direktiva Vijeća 2000/29/EZ Prilog I.; Dio A, Odjeljak I.; Direktiva Vijeća o suzbijanju krumpirova raka 69/464/EEZ; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis I, Dio A, Odjeljak II. (NN 74/06), Naredba o poduzimanju mjera za sprječavanje i suzbijanje krumpirova raka, koji uzrokuje gljiva *Synchytrium endobioticum* (Schilb.) Perc. NN 72/06).

➤ *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Direktiva Vijeća 2000/29/EZ Prilog I., Dio A, Odjeljak I.; Direktiva Vijeća o suzbijanju štetnog organizma *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. 98/57/EZ; Direktiva Komisije 2006/63/EC kojom se izmjenjuju i dopunjuju Prilozi II do VII Direktive Vijeća 98/57/EEZ o suzbijanju smeđe truleži gomolja krumpira.; Direktiva Vijeća 2000/29/EZ, Prilog I., Dio A, Odjeljak I.; Direktiva Vijeća o suzbijanju prstenaste truleži krumpira 93/85/EZ; Direktiva Komisije 2006/56/EC kojom se izmjenjuju i dopunjuju Prilozi Direktive Vijeća 93/85/EEZ o kontroli prstenaste truleži krumpira. Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis I., Dio A, Odjeljak II. (NN 74/06); Pravilnik o provođenju sustavnog istraživanja i mjera za sprječavanje širenja i suzbijanja smeđe truleži gomolja krumpira i bakterijskog venuća krumpira i rajčice, koju uzrokuje bakterija *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. (NN 119/06, 89/08); Pravilnik o provođenju sustavnog istraživanja i mjera za sprječavanje širenja i suzbijanje prstenaste truleži gomolja krumpira, koju uzrokuje bakterija *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) NN 119/06, 89/08).

➤ *Bursaphelenchus xylophilus* (Direktiva Vijeća 2000/29/EC Annex II, Part A, Section I, Annex IV, Part A, Section I; Odluka Komisije 2006/133/EC, 2008/340/EC, 2008/378/EC, 2008/489/EC, 2008/684/EC, 2008/790/EC, 2008/954/EC, 2009/420/EC, 2009/462/EC i 2009/993/EC; EPPO A1 karantenska lista; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama; Popis II., Dio A, Odjeljak I., Popis IV., Dio A, Odjeljak I. (NN 74/06); Pravilnik o fitosanitarnim zahtjevima kojima mora udovoljavati drveni materijal za pakiranje u međunarodnom prometu (NN 14/06, 122/07); Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja borove nematode *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhner) Nickle et al. NN 80/08).

➤ *Phytophthora ramorum* (Odluke Komisije 2002/757/EC, 2004/426/EC i 2007/201/EC; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja gljive *Phytophthora ramorum*, Werres, De Cock & Man in 't Veld sp. nov. (NN 64/08).

➤ *Diabrotica virgifera virgifera* (Direktiva Vijeća 2000/29/EC, Annex I/Part A/Section I; Odluke Komisije 2003/766/EC, 2006/564/EC i 2008/644/EC; Preporuka Komisije 2006/565/EC; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, Popis I, dio A, odjeljak II, pododjeljak (a) (NN 74/06); Pravilnik o mjerama za sprječavanje širenja kukuruzne zlatice - *Diabrotica virgifera virgifera* LeConte NN 80/08).

➤ *Pepino mosaic virus* – *PepMV* (Odluka Komisije 2004/200/EC o mjerama sprječavanja unošenja i širenja unutar Zajednice *PepMV*-a.; Naredba o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja *Pepino* mosaic virusa NN 56/08).

- *Dryocosmus kuriphilus* (Odluka Komisije 2006/464/EC; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja kestenove ose šiškariče – *Dryocosmus kuriphilus* Yasamatsu NN 124/08).
- *Anoplophora chinensis* (Direktiva Vijeća 2000/29/EC Annex I, Part A, Section I; Odluka Komisije 2008/840/EC; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama; Popis I., Dio A, Odjeljak I. (NN 74/06); Naredba o poduzimanju mjera za sprječavanje unošenja i širenja štetnog organizma *Anoplophora chinensis* (Forster) sin. *Anoplophora malasiaca* (Thomson) NN 11/08, 13/08).
- *Flavescence doree* (Direktiva Vijeća 2000/29/EC, Annex II/Part A/Section II; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis II, Dio A, Odjeljak II, NN 74/06).
- Karantenske *Tephritidae* (Direktiva Vijeća 2000/29/EC Popis I, Dio A, Odjeljak I.; Naredba o poduzimanju mjera za sprječavanje širenja i suzbijanje sredozemne voćne muhe *Ceratitis capitata* Wiedemann (NN 96/09); Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis I, Dio A, Odjeljak I. NN 74/06).
- *PSTVd* (Direktiva Vijeća 2000/29/EZ o mjerama sprječavanja protiv unošenja u Zajednicu organizama štetnih za biljke ili biljne proizvode i protiv širenja u Zajednici Prilog I., Dio A, Odjeljak I.; Odluka Komisije 2007/410/EZ o mjerama sprječavanja unošenja i širenja *PSTVd*-a unutar Zajednice; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama Popis I, Dio A, Odjeljak I (NN 74/06); Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja uzročnika bolesti vretenastog gomolja krumpira *PSTVd*-a NN 38/09)
- *Rhynchophorus ferrugineus* (Odluka Komisije 2007/365/EZ o hitnim fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja štetnog organizma *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) u Zajednicu i njegova širenja u Zajednici, koja je izmijenjena i dopunjena Odlukom Komisije 2008/776/EZ; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja crvene palmine pipe - *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) NN 35/09)
- *Tutta absoluta* (EPPO lista A2/321)
- *Gibberella circinata* (Odluka Komisije 2007/433/EZ o hitnim mjerama za sprječavanje unošenja i širenja štetnog organizma *Gibberella circinata* Nirenberg u Zajednicu; Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja *Gibberella circinata* Nirenberg NN 55/09)
- Invazivne strane korovne vrste (EPPO List of invasive alien plants; EPPO A1/A2 Lists of pests recommended for regulation as quarantine pests; EPPO Alert List; European strategy of Invasive Alien Species (EC); Guidelines for the management of invasive alien plants or potentially invasive alien plants which are intended for import or have been intentionally imported (OEPP/EPPO Bulletin 36, 2006); The Bern Convention (Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats, Bern, 1979))
- **Izveštajno prognozni poslovi (IPP)** u 2011. obuhvatit će sustavno praćenje zdravstvenog stanja bilja tijekom vegetacije i biljnih proizvoda na otvorenom, u zaštićenim prostorima i u skladištima, radi prikupljanja podataka o pojavi, intenzitetu napada, populaciji i proširenosti štetnih i korisnih organizama za bilje i biljne proizvode te sustavno vođenje evidencije o tome u formi baze podataka (Zakon o biljnom zdravstvu NN 75/05). Podatke prikupljene na terenu stručnjaci će i dalje unositi u kompjuterski program u svrhu stvaranja baze podataka o proširenosti štetnih organizama na području Republike Hrvatske. Zavod vodi bazu podataka o štetnim organizmima u sklopu informacijskog sustava. Stručnjaci prikupljaju biološke, meteorološke i druge podatke važne za prognoziranje pojave gospodarski štetnih organizama. Stručnjaci Zavoda izrađuju

prognozu pojave štetnih organizama na republičkoj razini. Na temelju podataka o razvoju i proširenju populacije štetnih organizama određuju optimalne rokove za njihovo suzbijanje. IPP na republičkoj razini radi samo Zavod za zaštitu bilja, dok na razini županija te poslove obavlja Hrvatska poljoprivredna komora (HPK). Na temelju rezultata programa IPP-a izradit će se godišnje izvješće za MPRRR temeljem koje daje prikaz stanja štetnih organizama na području RH što zahtjeva Međunarodna konvencija o zaštiti bilja, čiji je potpisnik i RH.

- **Zdravstveni nadzor i pregled sadnog materijala** – određivat će se zdravstveno stanje reprodukcijaskoga sadnog materijala koji se koristi kasnije u proizvodnji voća i vinove loze i drugog poljoprivrednog bilja. Troškove plaćaju pravne ili fizičke osobe koje su vlasnici sadnog materijala. Proizvođači sadnog materijala dužni su MPRRR prijaviti proizvodnju sadnog materijala nakon čega će Zavod obaviti zdravstvene preglede tijekom kojih ispunjavaju zapisnik i uzimaju uzorke za analizu na određene štetne organizme. Rezultati analize dostavljaju se pravnoj ili fizičkoj osobi koja je vlasnik sadnog materijala (Pravilnik o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama (NN 74/06), Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05); Pravilnik o stavljanju na tržište reprodukcijaskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09); Pravilnik o stavljanju na tržištu materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06); Pravilnik o stavljanju na tržište poljoprivrednog reprodukcijaskog materijala ukrasnog bilja; Pravilnik o stavljanju na tržište sjemenskog krumpira (NN 129/07); Pravilnik o stavljanju na tržište poljoprivrednoga sadnog materijala povrća (NN 126/07); Pravilnik o postupku stručnog nadzora i nadzora pod stručnom kontrolom nad proizvodnjom poljoprivrednog reprodukcijaskog materijala (NN 144/09). Na kraju godine izradit će se godišnje izvješće o zdravstvenom nadzoru i pregledu sadnog materijala za MPRRR.

2.2. U Odjelu za sredstva za zaštitu bilja u 2011. provest će se sljedeći poslovi sukladno Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05) te pratećim propisima:

- **Ocjenjivanje sredstava za zaštitu bilja u postupku registracije** – sukladno odredbama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05) i pratećim propisima, koji su usklađeni sa zahtjevima EU. Temeljem izvješća ocjenjivača Zavoda za zaštitu bilja, sredstvo za zaštitu bilja dobiva rješenje o registraciji i dozvolu za promet u Republici Hrvatskoj. U okviru usklađivanja nacionalnih propisa s EU, MPRRR je započeo postupak re-registracije postojećih dozvola za promet sredstava za zaštitu bilja (SZB), s ciljem usklađivanja postojećih registracija s registracijama SZB u državama članicama EU prema jedinstvenim načelima. S obzirom da je u RH registrirano oko 800 SZB prema starom postupku, MPRRR je donijelo program re-registracije SZB definirajući 8 re-registracijskih grupa SZB i pripadajuće rokove.

- Postupak registracije SZB sastoji se od zaprimanja zahtjeva kompanija u MPRRR, nakon čega MPRRR potpuni zahtjev prosljeđuje u Zavod i IMI (Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada) na ocjenu dokumentacije. Zavod će obavljati poslove ocjene sredstava za zaštitu bilja po jedinstvenim načelima u skladu s odredbama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05) iz područja učinkovitosti, ostataka, ekotoksikologije, ponašanja u okolišu, fizikalno-kemijskih svojstava i izloženosti primjenitelja SZB. Pri ocjeni će se koristiti smjernice EU (European Union), OECD, EPPO i druge. Ovisno o vrsti zahtjeva za registraciju ili dozvolu, tijekom 2011. godine Zavod će provoditi ocjene dokumentacije iz svakog područja za izdavanje privremene registracije SZB, standardne registracije i priznavanje registracije SZB temeljem Pravilnika o postupku registracije sredstava za zaštitu bilja (NN 57/07 i 119/09), Pravilnika o dokumentaciji za ocjenu i registraciju SZB (NN 59/06, 18/10) Pravilnika o označavanju sredstava za zaštitu bilja (NN 11/07, 19/10) i Pravilnika o jedinstvenim načelima za ocjenjivanje i registraciju sredstava za zaštitu bilja (NN 116/06, 80/07).

- U pojedinim slučajevima, osim gore navedenih registracija, ocjenjivači Zavoda će raditi na izmjenama i dopunama postojećih registracija izdavanju jednokratnih registracija (izvanredna registracija, registracija za istraživanje i razvoj, registracija za proširenje primjene te

registracija za male kulture i male namjene). Na kraju ocjene pisat će se izvješća iz pojedinih područja ocjene, koja se nakon usuglašavanja mišljenja objedinjuju u završno izvješće. Na osnovi objedinjenog izvješća nadležna uprava izdat će rješenje o registraciji sredstva. Podnositelj zahtjeva i osoba na koju glasi rješenje o registraciji sredstva plaća naknadu. Stručnjaci Zavoda za zaštitu bilja jedini su osposobljeni i ovlašteni za izradu ocjene SZB prema jedinstvenim načelima u RH.

- **Laboratorijska ispitivanja sredstava za zaštitu bilja** – analizirat će se uzorci sredstava za zaštitu bilja pri inspekcijskom nadzoru ili na zahtjev pravnih ili fizičkih osoba. Troškove analize uzoraka iz inspekcijskog nadzora snosi osoba na koju glasi rješenje o registraciji sredstva ako to sredstvo nije u skladu s rješenjem o registraciji. Troškove za analize koje se obavljaju na zahtjev pravnih ili fizičkih osoba plaćaju te osobe.

- **Postregistracijska kontrola sredstava za zaštitu bilja** - provodit će se temeljem godišnjeg programa MPRRR-a. Cilj programa je provjeravanje ispravnosti i kakvoće SZB-a u prometu, a provodi se zajedno s Fitosanitarnim sektorom MPRRR-a, dok se financijska sredstva osiguravaju iz proračuna. U okviru Programa poljoprivredna inspekcija uzima uzorke SZB u prometu na osnovi određenih osnovi aktivnih tvari te ih dostavlja Zavodu na analizu. Nakon provedene analize izdaje se analitičko izvješće, koje sadržava i mišljenje o ispravnosti uzorka SZB i sukladnosti s dozvolom za promet. Nakon provedenih analiza svih uzoraka iz godišnjeg Programa piše se završno izvješće za MPRRR, u kojem se objedinjuju rezultati svih analiza te procjenjuje stanje ispravnosti SZB.

- **Zaprimanje uzoraka za analizu ostataka pesticida** – planira se zaprimanje uzoraka biljnog materijala za analizu ostataka pesticida u sklopu programa MPRRR, nakon čega bi se uzorak na analizu prosljedilo nekoj relevantnoj instituciji budući da Zavod nema mogućnosti za obavljanje poslova ove vrste.

2.3. U Odjelu za dijagnostiku u 2011. obavljat će se poslovi sukladno Zakonu o biljnom zdravstvu (NN 75/05)

U dijagnostičkim laboratorijima obavljat će se prijem uzoraka bilja, biljnih proizvoda, tla, vode i drugih nadziranih predmeta, ocjenjivati njihova ispravnost i cjelokupnost zahtjeva za ispitivanje kao i prateće dokumentacije, vodit će se evidencija pristiglih uzoraka i svakom uzorku dodijelit će se laboratorijska oznaka. Zaprimljeni uzorci će se pripremiti za analizu te nakon napravljene analize pisat će se izvješća o rezultatima analize koji će se slati stranki koja je podnijela zahtjev za analizom. Rezultati analiza sastavni su dio godišnjeg izvješća za MPRRR.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za bakteriologiju** – provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost primarno karantenskih bakterija i bakterijama sličnih organizama u sklopu programa posebnog nadzora, kao i gospodarski važnih štetnih organizama u okviru izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravstvu (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za herbologiju** – provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost invazivnih i gospodarski važnih korovnih vrsta u sklopu programa posebnog nadzora i izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravstvu (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za mikologiju** – provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost primarno karantenskih gljivica i gljivicama sličnih organizama u sklopu programa posebnog nadzora, kao i gospodarski važnih štetnih organizama u okviru izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravstvu (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za nematologiju.** – provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost primarno karantenskih nematoda u sklopu programa posebnog nadzora, kao i gospodarski važnih štetnih organizama u okviru izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravlju (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

➤ **Akreditacija dijagnostičkih metoda laboratorija za nematologiju prema normi HRN ISO/IEC 17025** – S obzirom da je 28. listopada 2010. predan upit (pismo namjere) za dobivanje akreditacije, nakon završetka izrade kompjutorskog programa za zaprimanje uzoraka te osposobljavanja PC-a za korištenje mikrometrije pri identifikaciji nematoda, za početak 2011. planira se predaja službene prijave za akreditaciju. Zajedno s prijavom u HAA (Hrvatska akreditacijska agencija) će se predati i potrebna dokumentacija. Nakon pozitivnog mišljenja HAA, započet će se provoditi analize dijagnostičkim metodama koje će biti akreditirane.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za virologiju** - provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost primarno karantenskih virusa i virusima sličnih organizama u sklopu programa posebnog nadzora, kao i gospodarski važnih štetnih organizama u okviru izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravlju (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za zoologiju** - provodit će se laboratorijske analize kojima će se određivati nazočnost primarno karantenskih insekata i grinja, u sklopu programa posebnog nadzora, kao i gospodarski važnih insekata, grinja, puževa, ptica i glodavaca u okviru izvještajno prognoznih poslova te dostavljenih uzoraka od zainteresiranih stranaka sukladno Zakonu o biljnom zdravlju (NN 75/05) i provedbenim propisima te zahtjevima međunarodnih propisa.

- **Dijagnostički poslovi u laboratoriju za kontrolu zdravstvenog stanja sadnog materijala** - provodit se poslovi temeljem Zakona o biljnom zdravlju (NN 75/05), Pravilniku o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09, 153/09, 72/10) Pravilnik o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06, 67/10), Pravilnik o stavljanju na tržište sjemenskog krumpira (NN 129/07) i dr.

Međunarodni projekti

- **Primjena SIT tehnike (Zavod je voditelj projekta)** - Projekt se provodi u suradnji s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) i MPRRR-om putem projekta tehničke suradnje, broj RER 5014. Tijekom 2011. godine, program suzbijanja će se provoditi na pilot površini od 1000 ha (lokalitet Vidrice). Cilj programa je suzbijanje sredozemne voćne muhe na cijelom uzgojnom području doline Neretve, primjenom tehnike sterilnih kukaca (SIT), smanjenje rezidua sredstava za zaštitu bilja u plodovima voća, što omogućuje nesmetan izvoz u zemlje EU-a.

- **IPA 2007: Daljnje jačanje kapaciteta u području zaštite bilja i ostataka pesticida** - u sklopu projekta IPA 2007 stručnjacima iz područja ocjene dokumentacije SZB osigurana je u 2011. daljnja kontinuirana izobrazba u zemlji i inozemstvu iz područja učinkovitosti, ostataka sredstva, ekotoksikologije, ponašanje u okolišu, fizikalno-kemijskih svojstva i izloženosti primjenitelja.

- **COST action FA 0807: Integrated Management of Phytoplasma Epidemics in Different Crop systems** (nositelj projekta PMF, Zavod za zaštitu bilja je sudionik na projektu). Glavni cilj projekta je poboljšanje i razmjena znanja i tehnologija vezanih za bolesti biljaka uzrokovane fitoplazmama kroz uspostavljanje multidisciplinarnе znanstvene europske mreže te razvoj strategija za detekciju, prevenciju i sprečavanje širenja fitoplazmoza. Sudjelovanje na ovom projektu omogućuje povezivanje sa stručnjacima u Europi i u svijetu i razmjenu znanja i iskustava vezanih uz ove bolesti. Projekt je izvor financijskih sredstava za stručna putovanja i dodatnu edukaciju naših stručnjaka.

- **Bilateralni CRO-HU S&T projekt: The role of wild plant species in the epidemiology of grapevine phytoplasmoses** (nositelj projekta PMF, Zavod za zaštitu bilja je sudionik na projektu). Sudjelovanje na ovom projektu omogućuje povezivanje sa stručnjacima u Europi i u svijetu i razmjenu znanja i iskustava vezanih uz fitoplazmoze. Ovaj projekt također omogućuje međusobne posjete stručnjaka iz Mađarske i Hrvatske. Projekt je izvor financijskih sredstava za stručna putovanja i dodatnu edukaciju naših stručnjaka.

- **U sklopu IPA 2011. predložen je projekt:** Daljnje jačanje kapaciteta u području sredstava za zaštitu bilja - registracija u skladu s novom Uredbom EC 1107/2009 i post-registracijske kontrole u Hrvatskoj za stručnjake Zavoda za zaštitu bilja te se čeka njegovo odobravanje. Ovaj projekt bi se nastavio na postojeći IPA 2007 te bi stručnjacima iz područja ocjene dokumentacije SZB bila osigurana daljnja kontinuirana izobrazba u zemlji i inozemstvu iz područja učinkovitosti, ostataka sredstva, ekotoksikologije, ponašanje u okolišu, fizikalno-kemijskih svojstva i izloženosti primjenitelja te u području post-registracijske kontrole.

- **U sklopu IPA 2011. predložen je projekt:** Daljnje jačanje kapaciteta u području dijagnostike štetnih organizama i metodologija izrade PRA za stručnjake Zavoda za zaštitu bilja te se čeka njegovo odobravanje. Ovaj projekt omogućio bi nove specijalizacije stručnjaka Odjela dijagnostike čiji posao zahtijeva kontinuirano praćenje novih metoda identifikacije te će osposobiti stručnjake Zavoda za provođenje procjene rizika štetnih organizama (PRA).

- **U sklopu FAO-a predložen je projekt:** Uvođenje i razvoj metodologije procjene rizika od unošenja ili širenja štetnih organizama za Republiku Hrvatsku za stručnjake Zavoda za zaštitu bilja te se čeka njegovo odobrenje. Svrha projekta je postojeće kapacitete unaprijediti i podići na višu razinu, do potpunog usklađivanja u smislu jednake kvalitete kod procjene rizika od unošenja štetnih organizama sa standardima koji su postignuti **u zemljama članicama EU.**

Suradnja s drugim institucijama

- Dugogodišnja suradnja s relevantnim institucijama u inozemstvu i u zemlji nastavit će se i u 2011. Sukladno potrebama stručnjaci Zavoda surađuju sa sljedećim institucijama: The Ohio State University, Columbus, SAD; Natural History Museum, London i Pesticides Safety Directorate, York, Velika Britanija; Plant Protection Service, Wageningen, i Wageningen University, Wageningen, Nizozemska; Natural History Museum, Ženeva, Švicarska, Royal Museum for Central Africa, Tervuren, Belgija, Međunarodna Agencija za Atomsku Energiju – IAEA, AGES Institut (Nematološki laboratorij) i Federal Research and Training Centre for Forests, Natural Hazards and Landscape – Beč, Austrija; EPPO, Paris, The National Laboratory for the Protection of Plants (LNPPV), Angers, INRA UMR GDPP - Bordeaux, Francuska; Neiker-Tecnalia Accredited laboratory for quarantine harmful organisms, Forest Protection Department, Vitoria-Gasteiz, Španjolska; University of Molise, Campobasso, Università di Padova, Dipartimento Agronomia Ambientale e Produzioni Vegetali – Entomologia, Università degli studi di Napoli, „Federico II“, Dipartimento di Entomologia e Zoologia Agraria Filippo Silvestri“, Portici, Italija; Fitolab dijagnostika - Budimpešta, Mađarska; Kmetijsko Gozdarski Zavod Nova Gorica, Nova Gorica, Biotehniška fakulteta, Inštitut za fitomedicino, Ljubljana, Fitosanitarna uprava Republike Slovenije, Ljubljana, KIS – Oddelek za varstvo rastlin, Nematološki laboratorij, Ljubljana, Slovenija; Botanički vrt PMF-a, Zagreb; Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb; Agronomski fakultet u Zagrebu, Zagreb; Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek; Laboratorij za molekularnu mikrobiologiju - Biološki odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu; Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Hrvatski šumarski institut, Jastrebarsko; HPK i dr.

- Stručnjaci Zavoda iz svih dijagnostičkih laboratorija kao i laboratorija za kontrolu SZB obaviti će specijalizacije iz svog djelokruga rada koje će biti financirane iz Darovnice Kraljevine Nizozemske.

- Stručnjaci dijagnostičkih laboratorija će po potrebi sudjelovati u međulaboratorijskom ispitivanju. Stručnjaci Laboratorija za nematologiju će sudjelovati u takvom

ispitivanju (Proficiency testing) koje organizira LNPV – Nematološki laboratorij, Francuska što je osobito važno prilikom procesa stjecanja i održavanja akreditacije.

Podučavanje i edukacija subjekata uključenih u poslove zaštite bilja

- **Stručno usavršavanje fitosanitarnih inspektora** – sukladno potrebama, stručnjaci Zavoda, predavanjima, edukacijom na terenu i pisanja prikladnih brošura, sudjelovat će u stručnom usavršavanju fitosanitarnih inspektora.

- **Stručno usavršavanje djelatnika Hrvatske poljoprivredne komore** – sukladno potrebama, stručnjaci Zavoda, predavanjima i edukacijom na terenu sudjelovat će u stručnom usavršavanju djelatnika Hrvatske poljoprivredne komore.

- **Stručno osposobljavanje (sustavna izobrazba) osoba odgovornih za promet sredstvima za zaštitu bilja** - Osposobljavanje zaposlenika u poljoprivrednim ljekarnama provodi se prema Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne osobe koje obavljaju promet sredstvima za zaštitu bilja na veliko i malo, te o načinu i postupku osposobljavanja zaposlenika koji čuvaju i izdaju sredstva za zaštitu bilja (NN 40/96, 96/98, 155/04, 8/06, 146/08). Cjelokupni postupak sastoji se od:

- Zaprimanja prijava i provjeravanja uvjeta za mogućnost pohađanja tečaja ili dobivanja trajne iskaznice

- Održavanja predavanja

- Polaganje ispita koji se sastoji od pismenog i usmenog dijela.

- Izdavanja uvjerenja i iskaznica, nakon položenog ispita čime se stječe dopuštenje za rad u poljoprivrednoj ljekarni (čl.21).

Troškove tečaja, ispita i izdavanja uvjerenja, te izrade iskaznice, snosi pravna osoba koja je uputila zaposlenika na osposobljavanje.

Osim osposobljavanja zaposlenika u Zavod se zaprimaju i molbe zaposlenika koji traže izdavanje trajne iskaznice za rad u poljoprivrednim ljekarnama prema članku 23. stavku 1. ovog Pravilnika (NN 46/96). Iskaznicu mogu dobiti zaposlenici koji ispunjavaju uvjete u članku 2. stavak 1. i 2. Pravilnika (NN 146/08), koji podmiruju samo troškove iskaznice.

- **Izrada stručnih podloga i mišljenja za izradu nacrt propisa te znanstveno-stručna potpora nadležnoj upravi MPRRR** - iz područja biljnog zdravstva i područja sredstava i ostataka sredstava

- Sukladno potrebama stručnjaci Zavoda sudjeluju u pripremanju dokumentacije i raspravama pri izradi nacrt propisa, naputaka i sl. iz navedenih područja.

- **Održavanje vinograda na pokusnom objektu Rim 98.** U 2011. obavit će se prijava tog vinograda u Glavni upisnik proizvođača grožđa, vina i voćnih vina temeljem Zakona o vinu (NN 96/03).

3. ZAVOD ZA VINOGRADARSTVO, VINARSTVO I VOĆARSTVO

U Zavodu za vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo planira se obavljanje poslova sukladno postojećim zakonskim aktima, a koji se odnose na vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo:

3.1. Odjel za vinogradarstvo

- **Provođenje postupaka zaštite zemljopisnog podrijetla vina za područje RH** temeljem Pravilnika o označavanju vina oznakom zemljopisnog podrijetla (NN 7/05, 41/08), Pravilnika o vinogradarskim područjima (NN 159/04, 64/05, 123/07), Pravilnika o nacionalnoj listi priznatih kultivara vinove loze (NN 159/04, 14/05, 42/05, 62/05, 3/06, 37/06, 76/06, 44/07, 118/07, 133/07, 86/08, 117/08, 124/08, 148/08, 45/09, 153/09, 46/10, 129/10) i Liste zemljopisnih oznaka

(NN 6/04, 111/08), a u svrhu izrade prijedloga prema MPRRR za izradu rješenja o označavanju vina oznakom zemljopisnog podrijetla.

- **Uvođenje sustava za ustrojstvo certifikacijskih tijela za proizvode prema HRN EN 45011:1998 (IAF GD 5:2006).** Uvođenje navedenog sustava proizlazi iz Uredbe EU 479/08, 607/09, tj. nacрта Pravilnika o zaštićenim oznaka izvornosti i zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla, tradicionalnim izrazima i označavanju vina.

3.2. Odjel za vinarstvo

- **Vođenje evidencije proizvođača i proizvodnje grožđa, vina i drugih proizvoda grožđa i vina te voćnih vina kao i vođenje evidencije uvoznika i korisnika o uvozu, doradi, punjenju, zalihama i prodaji** temeljem Zakona o vinu (NN 96/03) i Pravilnika o vinu (NN 96/06, 7/97, 117/97, 57/00).

- **Izdavanje rješenja o pojačavanju mošta/masulja te doslađivanju specijalnih vina** temeljem Zakona o vinu (NN 96/03) i Pravilnika o proizvodnji vina (NN 2/05, 137/08).

- **Izdavanje rješenja o stavljanju u promet mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa i vina te voćnih vina kao i vinskoga i voćnog octa** (uz izdavanje "markica"), temeljem Zakona o vinu (NN 96/03), Pravilnika o proizvodnji vina (NN 02/05, 137/08), Pravilnika o vinskom i voćnom octu (NN 121/05, 53/06), Pravilnika o voćnim vinima (NN 73/06), Listi tradicionalnih izraza za vino (NN 96/07, 62/10, 133/10) te Pravilnika o organoleptičnom ocjenjivanju mošta i vina (NN 106/04).

- **Izdavanje svjedodžbi o kakvoći vina i drugih proizvoda od grožđa i vina te voćnih vina i voćnog octa koja se izvoze ili uvoze** temeljem Zakona o vinu (NN 96/03), Pravilnika o proizvodnji vina (NN 02/05, 137/08), Pravilnika o vinskom i voćnom octu (NN 121/05, 53/06), Pravilnika o voćnim vinima (NN 73/06), EC No 479/2008 te Pravilnika o organoleptičnom ocjenjivanju mošta i vina (NN 106/04). Uz dokumente koji se izdaju, određuju se i izdaju kontrolne markice koje prate proizvode na tržištu.

- **Izdavanje mišljenja o kakvoći po inspekcijskom postupku** temeljem Zakona o vinu (NN 96/03).

3.3. Laboratorij za fizikalno-kemijska ispitivanja i laboratorij za senzorna ispitivanja

- **Kemijske analize** grožđa, mošta, vina, voćnih vina, vinskog i voćnog octa u postupku stavljanja proizvoda u promet, u izvozu i uvozu te ostale analize temeljem Zakona o vinu (NN 96/03) i pratećih Pravilnika.

- **Senzorna ispitivanja** vina i voćnih vina u postupku izdavanja rješenja za promet, izdavanje uvoznih svjedodžbi, te po inspekcijskim postupcima.

- **Razvoj i uspostava sustava kvalitete** temeljem Zakona o akreditaciji (NN 158/03, 75/09, HRN EN ISO/IEC 17025:2007).

Laboratorij za fizikalno-kemijska ispitivanja je akreditiran od 2002. godine, reakreditiran 2007. prema normi HRN EN ISO/IEC 17025 za područje kontrole kvalitete vina te jakih alkoholnih i alkoholnih pića, za 23 metode.

Laboratorij za senzorna ispitivanja je akreditiran je 2007. godine prema normi HRN EN ISO/IEC 17025 u području senzornog ocjenjivanja vina.

Planira se nastavak sudjelovanja Laboratorija za fizikalno-kemijska ispitivanja i Laboratorija za senzorna ispitivanja u međunarodnim međulaboratorijskim usporednim analizama.

- **Uspostava i validacija metoda FT-IR i Elisa testa**

Planira se uspostava i validacija niza parametara kakvoće vina metodom FT-IR (nova tehnika).

Planira se uspostava i validacija Elisa metoda za određivanje ohratoksina, histamina i alergena (biljnog i animalnog podrijetla) u vinu.

- **Razvoj izotopnih metoda**

Laboratorij za fizikalno-kemijska ispitivanja pri HCPHS-ZVVV-u, nacionalni je referentni laboratorij za izotope Državnog zavoda za mjeriteljstvo, prema Pravilniku o uvjetima i postupku ovlašćivanja referentnih laboratorija u području mjeriteljstva u kemiji (NN 29/08), sukladno Zakonu o mjeriteljstvu (NN 163/03, 194/03 i 111/07). Službene izotopne metode (deuterij, kisik i ugljik) EU, definirane su uredbama EC 2676/90, EC 822/97, EC 2729/2000, EC 440/2003 i EC 2120/2004.

Laboratorij za fizikalno-kemijska ispitivanja provodi uspostavu i validaciju metoda za određivanje omjera $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}$ i $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$. Planira se uključivanje ovih metoda u program ispitivanja osposobljenosti laboratorija putem međulaboratorijskih usporedbi te njihovo uvođenje u sustav kvalitete prema zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17025. Izotopne metode bit će primijenjene u sklopu projekta "Formiranje baze podataka stabilnih izotopa hrvatskih vina" i u okviru znanstvenih istraživanja vina hrvatskih autohtonih sorata.

- **Provedba projekta "Formiranje baze podataka stabilnih izotopa hrvatskih vina"**

Uz provedbu analize omjera stabilnih izotopa $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}$ i $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ u već pripremljenim uzorcima autentičnih hrvatskih vina, planira se proširenje broja analitičkih parametara koji definiraju kvalitetu, te uključivanje komercijalnih uzoraka vina s tržišta koja predstavljaju vina istog sortimenta i provenijencije kao i autentična.

3.4. Odjel za voćarstvo

Planirane aktivnosti na Pokušalištu Donja Zelina:

- **Zasnivanje matičnog nasada (priprema površine, sadnja i održavanje) za proizvodnju voćnih pupova**

Sukladno Zakonu o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09, 124/10), članak 3., planira se sadnja sadnica jabuka sorti Summerred, Granny Smith, Idared, kategorije certificirani vf na podlozi M111, kategorije bazni vf. na površini od 0,3 ha radi zasnivanja matičnog nasada.

- **Formiranje introdukcijskoga i selekcijskog centra**

Sukladno Zakonu o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09, 124/10), članak 3, planira se introdukcija sorti jabuke, šljive, trešnje, višnje, marelice, lijeske, kruške, oraha, američke borovnice, ribiza, aronije, maline i kupine, te podizanje i održavanje pokusnih voćnjaka jabuke, šljive, kruške, trešnje i lijeske.

Planira se sadnja novih sorti američke borovnice (*Blulette, Covill, Elliot, Spartan, Jersey i Late Blue*) korištenjem novih tehnologija u uzgoju kao i introdukcija novih sorti kupine i maline.

- **Održavanje pokusno – proizvodnog nasada**

Nakon obavljenih pomoloških i tehnoloških mjerenja u pokusno-proizvodnom nasadu površine 6,6 ha, planira se proizvodnja jabuke 60 t, šljive 3.000 kg i trešnje 1.000 kg.

- **Održavanje kolekcije starih sorti jabuka**

Održavanje i proširenje kolekcije starih sorti jabuka s ciljem očuvanja vrijednih genetskih resursa.

- **Istraživanja tolerantnih sorti jabuka**

Ova istraživanja podrazumijevaju pomološka i tehnološka istraživanja sorti jabuka otpornih na fuzikladij, pepelnicu i bakterijsku palež iz oplemenjivačkog programa Julius-Kuhn Instituta, tzv. Re-

i Pi-sorti te sorti ostalih europskih oplemenjivačkih tvrtki. Cilj je istražiti pomološka i tehnološka svojstva ovih sorti za uzgoj u agroekološkim uvjetima RH. Dobiveni rezultati će biti objavljeni kao publikacija, i poslužit će kao temeljni materijal za održavanje radionica i edukaciju voćara vezano za uzgoj spomenutih sorti.

- **Istraživanje introduciranih sorti voćnih vrsta**

Istraživanja u introdukciji uključuju:

- praćenje fenofaza (početak cvatnje, puna cvatnja, intenzitet cvatnje)
- pomološka mjerenja:
  - stablo: promjer debla, broj i duljina novih izbojaka,
  - vrijeme konzumne zrelosti ploda,
  - mjerenja ploda u vrijeme berbe i nakon skladištenja: broj plodova po stablu, ukupna težina svih plodova, težina 100 plodova, prosječna visina i širina ploda, duljina peteljke, broj i težina plodova u svakoj klasi, ukupni šećeri, ukupne kiseline, tvrdoća plodova mjerena destruktivnom i nedestruktivnom metodom, broj oštećenih plodova i tip oštećenosti, senzorna analiza, boja kože ploda mjerene metodom spektrofotometrije,
- tehnološke mjere: broj tretiranja sredstvima za zaštitu bilja, praćenje bolesti i štetnika, tip i broj prorjeđivanja, rezidba.

- **Pomološko i tehnološko vrednovanje autohtonih genotipova šljive**

Pomološka identifikacija 11 domaćih genotipova šljive iz Slavonije i Like ima za cilj identificirati sorte šljive, zatim zasnivanje matičnih nasada u svrhu komercijalnog uzgoja sorata koje će pokazati dobra pomološka i tehnološka svojstva.

- **Sudjelovanje u predlaganju stručnih mišljenja i izrada prijedloga propisa prema resornom Ministarstvu u području vinogradarstva, vinarstva i voćarstva**

Praćenje i analiziranje stanja međunarodnih normi, novih uredbi EU iz područja vinarstva, vinogradarstva i voćarstva te aktivnom sudjelovanju u harmoniziranju istih s postojećim aktima RH. Planira se uključivanje u izradu programa brige o biljnim genetskim izvorima (PGR/FA).

- **Izrada brošura s opisima sorti voćnih vrsta (jabuka i šljiva)**

Priprema i izrada brošura s opisima sorti jabuka i šljiva koje se nalaze u introdukcijskim i proizvodnim pokusima na Pokušalištu Donja Zelina.

- **Suradnja s proizvođačima – voćarima**

Organizacija otvorenih dana tijekom vegetacijske sezone (otvoreni dani trešnje, šljive i jabuke), stručni obilazak Pokušališta Donja Zelina za proizvođače, sudjelovanje na izložbama, stručnim skupovima i seminarima.

Suradnja s drugim institucijama i zavodima

- **Međunarodni projekt Alpe – Jadran**

1. Istražuju se uzgojni oblici, prinos, kvaliteta plodova, vigor i rast te potrebno vrijeme rada u polju između dva uzgojna oblika za jabuku – *Bibaum*® i vitko vreteno.
2. Istražuju se sorte trešnje Regina i Kordia na različitim podlogama: GiSelA 3, GiSelA 5, GiSelA 6, Piku 4.20, PHL-C i Weiroot 72 i razmacima sadnje: 1,5/2,0/2,5×4,0-4,5 m. Cilj ovih istraživanja je usporediti rast i rodnost na različitim podlogama i razmacima sadnje.
3. Planira se održavanje redovite godišnje Skupštine za sudionike projekta Alpe - Jadran u RH.

- **Međunarodna suradnja s oplemenjivačkim institucijama u području introdukcije različitih sorti voćnih vrsta**

Planirana introdukcija sorti voćnih vrsta u 2011.:

1. **Research and Breeding Institute of Pomology** (Holovousy, Republika Češka) – nove sorte trešnje (*Amid, Fabiola, Jacinta, Kasandra, Sandra, Tamara, Tim, Justyna, Debora, Livia i Early Korvik*);
2. **Better3Fruit NV** (Haverlee, Belgija) – nove sorte jabuke otporne na fuzikladij (*B3F57, B3F60 i B3F65*);
3. **Fresh Forward Marketing BV** (Wageningen, Nizozemska) – nove sorte jabuke (*Elisa*);
4. **Consorzio Italiano Vivaisti C.I.V.**, San Giuseppe di Comacchio (Italija) – nove sorte jabuke otporne na fuzikladij (*Modi, Fujion, Smeralda i Gemini*);
5. **Cameo Europe** (Pepinieres du Valois) – nove sorte jabuke (*Sapora*);
6. **Artus Group** (Njemačka) – nove sorte šljive otporne na šarku (*Freya, Hanka, Elena i Haroma*);
7. **INRA** (Francuska) - nove podloge i sorte marelice.

- **Projekt Unapređenje uzgoja masline u intenzivnim sustavima uzgoja** obavljat će se na površini od 1,5-2 ha na pokušalištu u Kaštel Štafiliću, u suradnji sa Zavodom za poljoprivrednu proizvodnju i hranu.

- **Projekt „Uspostava terenskog laboratorija za istraživanje voćnih vrsta prije i nakon berbe unutar Zavoda za vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo“ (Establishment of field laboratory for Pre- and Post-harvest Research of Fruit Crops within the Department of Pomology of the Institute of Viticulture, Enology and Pomology“)** prijavljen Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Upravi za poljoprivredu i prehrambenu industriju u sklopu sektorske analize HCPHS:

U okviru projekta planira se osnivanje terenskog laboratorija za istraživanje voćnih vrsta, vezano za primjenu novih tehnologija prije i poslije berbe na Pokušalištu Donja Zelina s ciljem zaokruživanja znanstveno-istraživačkih pokusa u voćarstvu počevši od sadnje do skladištenja plodova. Rezultati istraživanja omogućit će dodatnu edukaciju i informiranje proizvođača voćara o primjeni novih tehnologija u voćarstvu.

4. ZAVOD ZA SJEMENARSTVO I RASADNIČARSTVO

U Zavodu za sjemenarstvo i rasadničarstvo se planira provođenje sljedećih aktivnosti tijekom 2011. godine:

Obavljanje poslova sukladno propisima koji se odnose na priznavanje i zaštitu novih biljnih sorti, proizvodnju i certifikaciju reprodukcijskog materijala poljoprivrednog bilja.

- **Provođenje ispitivanja i priznavanja novih biljnih sorti** temeljem Pravilnika o priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 99/08, 100/09, 109/10) izvršit će se ispitivanje sorti krmnog bilja, žitarica, repa, povrća, krumpira, uljarica i predivog bilja u pokusnom polju i laboratoriju putem određivanja gospodarske vrijednosti sorti (VCU ispitivanje) i određivanja različitosti, ujednačenosti i postojanosti sorti (DUS ispitivanje).

- **Provođenje upisa sorti u sortne lista** temeljem Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08), Pravilnika o upisu sorti u Sortnu listu (NN 45/08, 84/08) i Pravilnika o upisu sorti u Nacionalnu sortnu listu (NN 53/10) izvršit će se upisi novih priznatih sorti, obnavljanja upisa sorti na Sortnoj listi i brisanja sorti sa Sortne liste, upis

sorti u Nacionalnu sortnu listu i rad na pripremi Preporučene sortne liste.

- **Skrb o biljnim genetskim izvorima** u skladu s člankom 63. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08) i Pravilnikom o očuvanju i korištenju biljnih genetskih resursa te načinu rada i uređenju banke biljnih gena poljoprivrednog bilja (NN 4/05, 42/07) planira se uključivanje u kolekciju gen-banke uzoraka sjemena sorata koje će biti povučene sa Sortne liste Republike Hrvatske. Za primjerke koji nedostaju u kolekciji standardnih uzoraka pokušat će se pribaviti sjeme iz drugih banki biljnih gena. Organiziranje i održavanje sastanaka Povjerenstva za biljne genetske izvore.

- **Vođenje upisnika za zaštitu novih biljnih sorti** temeljem Zakona o zaštiti biljnih sorti (NN 131/97, 62/00, 67/08).

- **Organiziranje edukacije vezano za sustav zaštite novih biljnih sorti** temeljem Zakona o zaštiti biljnih sorti (NN 131/97, 62/00, 67/08). Organiziranje radionica za selekcionere novih sorti bilja, proizvođače sjemena i sjemenarske kuće te poljoprivrednike korisnike sjemena.

- **Izdavanje publikacije o zaštićenim sortama** temeljem Zakona o zaštiti biljnih sorti (NN 131/97, 62/00, 67/08).

- **Obavljanje stručnog nadzora sjemenskih usjeva** temeljem Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena žitarica (NN 92/06, 83/09), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena uljarica i predivog bilja (NN 126/07), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena repa NN 72/07, Pravilnik o stavljanju na tržište sjemena krmnog bilja (NN 129/07), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena povrća (NN 129/07) i Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena krumpira (NN 129/07). Nadzor podrazumijeva zaprimanje i obradu prijave, kontrolu usjeva u polju te sastavljanje zapisnika.

- **Vođenje evidencije** o proizvedenim količinama i sastavljanje izvješća o nadzoru nad sjemenskom proizvodnjom te dostava istih zainteresiranim stranama temeljem pravilnika navedenih u prethodnom stavku.

- **Organiziranje godišnjih radionica** (dani polja) - za nadzornike sjemenskih usjeva, odgovorne osobe i nadzornike za obavljanje kontrole pod stručnim nadzorom za koje Zavod daje suglasnost temeljem Pravilnika o postupku stručnog nadzora i nadzora pod stručnom kontrolom nad proizvodnjom poljoprivrednog reprodukcijskog materijala (NN 144/09) i Pravilnika o upisu u upisnik dobavljača, laboratorija i uzorkivača poljoprivrednog sjemena i sadnog materijala (NN 29/08, 37/09).

- **Ispitivanja u kontrolnom polju** - ispravnosti certificiranja partija sjemena i održavanja sorata temeljem Pravilnika o postupku stručnog nadzora i nadzora pod stručnom kontrolom nad proizvodnjom poljoprivrednog reprodukcijskog materijala (NN 144/09).

- **Provjera uvjeta za upis u upisnik dobavljača** - temeljem Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08) i Pravilnika o upisu u upisnik dobavljača (NN 29/08, 37/09).

- **Izdavanje potvrda za poticaje** - temeljem Zakona o državnoj potpori poljoprivredi ruralnom razvoju (NN 83/09, 83/01, 153/09) i Pravilnika o izravnim plaćanjima u poljoprivredi (NN 33/10, 61/10, 106/10).

- **Obavljanje stručnog nadzora poljoprivrednog sadnog materijala** - temeljem Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08), Pravilnika o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09, 153/09, 72/10), Pravilnik o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06, 67/10) i Pravilnika o postupku stručnog nadzora i nadzora pod stručnom kontrolom nad proizvodnjom poljoprivrednog reprodukcijskog materijala (NN144/09). Nadzor podrazumijeva zaprimanje prijave, provjere potpunosti i valjanosti dokumentacije, unos podataka iz prijave u

računalnu bazu podataka, provjere nasada na objektima proizvodnje, sastavljanje zapisnika o obavljenom pregledu, unos podataka prikupljenih u nadzoru u bazu te izdavanje Uvjerenja o sadnom materijalu.

- **Uzimanje uzoraka** reprodukcijuskog sadnog materijala i sadnica za laboratorijsku analizu temeljem Pravilnika o stavljanju na tržište reprodukcijuskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09, 153/09, 72/10) i Pravilnika o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06, 67/10).

- **Sastavljanje Izvješća** o proizvodnji poljoprivrednog sadnog materijala i podnošenje istoga Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja temeljem Pravilnika o stavljanju na tržište reprodukcijuskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09, 153/09, 72/10) i Pravilnika o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06, 67/10).

- **Organiziranje godišnjih radionica za nadzornike** poljoprivrednog sadnog materijala temeljem Pravilnika o postupku stručnog nadzora i nadzora pod stručnom kontrolom nad proizvodnjom poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala (NN144/09).

- **Pripremanje, ažuriranje i objavljivanje** Popisa sorti voćnih vrsta temeljem Pravilnika o upisu sorti u popis sorti voćnih vrsta (NN 98/09).

- **Pripremanje, ažuriranje i objavljivanje** Nacionalne sortne liste za vinovu lozu temeljem Pravilnika o upisu sorti u Nacionalnu sortnu listu (NN 53/10).

- **Izdavanje certifikata o sjemenu i sadnom materijalu** temeljem Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena žitarica (NN 92/06, 83/09), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena uljarica i predivog bilja (NN 126/07), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena repa (NN 72/07), Pravilnik o stavljanju na tržište sjemena krmnog bilja (NN 129/07, 78/10), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena povrća (NN 129/07, 78/10), Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena krumpira (NN 129/07), Pravilnika o stavljanju na tržište reprodukcijuskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih za proizvodnju voća (NN 100/09, 153/09, 72/10) i Pravilnika o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze (NN 133/06, 67/10).

- **Vođenje evidencije** o izdanim certifikatima o sjemenu i sadnom materijalu i uvezenim količinama sjemena i sadnog materijala materijalu temeljem prije spomenutih pravilnika.

- **Osposobljavanje nadzornika** i nadzor nad radom ovlaštenih nadzornika za poslove pakiranja, plombiranja i označavanja sjemena i sadnog materijala temeljem prije spomenutih pravilnika.

- **Uzorkovanje sjemena** poljoprivrednog bilja i ispitivanje kvalitete sjemena temeljem Pravilnika o metodama uzorkovanja i ispitivanja kvalitete sjemena (NN 99/08) i prije spomenutih pravilnika o stavljanju na tržište sjemena.

- **Nadzor nad radom ovlaštenih laboratorija (naknadna kontrola)** i ovlaštenih uzorkivača temeljem svih pravilnika o stavljanju na tržište sjemena.

- **Osposobljavanje uzorkivača za uzorkovanje** poljoprivrednog sjemena i analitičara za ispitivanje kvalitete sjemena temeljem svih pravilnika o stavljanju na tržište sjemena.

- **Provjera postojanja uvjeta** za upis u upisnik laboratorija temeljem Pravilnika o upisu u upisnike dobavljača, laboratorija i uzorkivača poljoprivrednog sjemena i sadnog materijala (NN 29/08, 21/09).

- **Organizirati među-laboratorijska ispitivanja (Ring test) i radionice za analitičare u laboratorijima** za ispitivanje kvalitete sjemena. Temeljeno na odredbama svih pravilnika o stavljanju na tržište sjemena.

- **Određivanje zastupljenosti GMO-a** temeljem Uredbe o razini genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme (NN 92/08, NN 36/09, NN 33/10).

- **Akreditacija Odjela za laboratorijska ispitivanja** prema normi HRN ISO/IEC 17025. U 2011. započet će se s izradom dokumentacije za dobivanje akreditacije i to sedam metoda za biotehnološki dio laboratorija i šest metoda za ispitivanje kakvoće sjemena.

Sudjelovanje u izradi propisa

Djelatnici Zavoda prate domaće i međunarodne propise u područjima priznavanja i zaštiti novih biljnih sorti, certificiranju sjemena i sadnog materijala poljoprivrednog bilja te će po pozivu MPRRR sudjelovati u pripremi izmjena propisa i njihovog usklađivanja s istima.

Obavljanje poslova proizvodnje na površinama kojima gospodari Zavod.

- **Sjetva, održavanje te žetva svih pokusa koje izvode odjeli ZSR.** Radi priznavanja sorti, post-kontrole i drugih namjena na lokaciji sjedišta Zavoda te na ugovorenim površinama izvan Zavoda, ako isto nije pokriveno posebnim ugovorima, izvode se pokusi na cca 50 ha.

- **Proizvodnja ratarskih usjeva.** Proizvodi se četiri biljne vrste (kukuruz 62 ha, pšenica 52 ha, soja 42 ha i uljana repica 41 ha), u maniri dobrog gospodara, na svim površinama kojima gospodari Zavod a nisu zauzete pokusima, kako bi se osigurala zadovoljavajuća podloga u pogledu plodosmjene i kakvoće tla za pokuse u slijedećoj godini.

- **Održavanje kruga i dvorište Zavoda u primjerenom stanju, a strojeva i opreme u ispravnom i radno sposobnom.**

Suradnja s drugim institucijama

- **ISTA re-akreditacija za izdavanje certifikata o kakvoći sjemena.** Posljednji audit obavljen je u travnju 2008. godine, a sljedeći je planiran za 1. ožujka 2011. godine.

- **Proficiency i Ring testovi.** Sukladno ISTA akreditacijskom standardu Laboratorij sudjeluje u Proficiency testovima koje organizira ISTA, sukladno usvojenom trogodišnjem planu te Ring testovima koje organiziraju drugi ISTA akreditirani laboratoriji u susjednim zemljama a koji se organiziraju po potrebi.

- **Međunarodna suradnja u svrhu DUS ispitivanja kukuruza, strnih žitarica i soje.** Suradnja u sklopu koje je započet program DUS ispitivanja opisa sorti i popunjavanja referentne kolekcije ozime pšenice i kukuruza s GEVES, Francuska planira se nastaviti.

- **Sudjelovanje na EU-VCU seminarima u svrhu usklađivanja i provođenja VCU ispitivanja.** Zbog skorog pridruživanja EU obvezno je praćenje napretka u ovom području i sudjelovanje na tematskim radionicama.

- **Sudjelovanje u regionalnom projektu SEEDNet.** Zavod je MPRRR nominiralo za koordinaciju u izvedbi projekta. Nastavit će se rad na poticanju regionalne suradnje sukladno dogovorima s MPRRR.

- **Sudjelovanje u ECPGR.** Zavod je MPRRR nominiralo za „fokal point“ u suradnji na projektu. Nastavit će se povezivanje svih članova Programa za biljne genetske izvore i izvještavanje o kretanjima u organizaciji.

- **Sudjelovanje u regionalnom projektu EASTBRED EUREKA** sukladno potpisanom ugovoru.

- **Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV).** Temeljem Uredbe o pristupanju Međunarodnoj konvenciji za zaštitu novih biljnih sorti (NN, Međunarodni ugovori br.

1/2001) Hrvatska je postala članica, a Zavod je nominiran da predstavlja Republiku Hrvatsku te koordinira suradnju.

- **EU Commission** Temeljem Commission Decision C/2005/4762 od 09/12/2005 nastavlja se koordinacija i suradnja na Projektu „Multi-beneficiary program on Participation of Croatia in certain Community Agencies“ koji se financira iz sredstava EU Ureda. Suradnja se odvija prema usvojenom planu.
- **Ured Europske unije za zaštitu novih biljnih sorti (CPVO)**. Temeljem pristupnog dogovora s EU sudjelovat će se u radu te koordinirati suradnja na poslovima zaštite novih biljnih sorti.
- **Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO)**. Temeljem potpisanog ugovora između Zavoda za sjemenarstvo i rasadničarstvo i Organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO) izvršit će se priprema za provođenje radionice u Osijeku te će se koordinirati suradnja sa FAO-om.
- **Europsko sjemenarsko udruženje (ESA)**. Koordinirat će se suradnja s Europskim sjemenarskim udruženjem u vidu održavanja radionica zajedno s hrvatskom asocijacijom sjemenara „Hrvatsko sjeme“.
- **OECD (Organisation for economic co-operation and development)**. MPRRR je ovlastilo Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo za implementaciju OECD sheme certificiranja sjemena. Nastavit će se praćenje rada OECD organizacije i izvještavanje iste o stanju u Hrvatskoj.

5. ZAVOD ZA TLO I OČUVANJE ZEMLJIŠTA

U Zavodu za tlo i očuvanje zemljišta u 2011. godini planira se obavljanje slijedećih poslova:

5.1. U Odjelu za zaštitu i očuvanje zemljišta u 2011. godini provest će se poslovi sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (152/08), Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša i Nacionalnom planu djelovanja za okoliš (NN 46/02), Zakonu o zaštiti okoliša (NN 110/07), Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša (NN 46/02), Uredbi o informacijskom sustavu zaštite okoliša (68/08) i drugim pratećim propisima:

- **Program trajnog motrenja poljoprivrednih tala**

Na temelju propisa provodit će se Program trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta s ciljem zaštite poljoprivrednog zemljišta od degradacije.

Sukladno izrađenom Programu trajnog praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta provodit će se poslovi pripreme u uredu i na terenu te prezentacije po županijama. Priprema u uredu podrazumijeva, pripremu svih postaja na državnoj razini, usklađivanje klasifikacija tala i FAO priručnika za opis tala te hodogram popunjavanja obrazaca za opis tala. Prezentacijom Programa trajnog praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta po županijama predstaviti će se točan raspored postaja praćenja na nekom području i riješiti suglasnost za zasnivanje postaja s vlasnicima zemljišta.

- **Doprinos uspostavi Hrvatskog informacijskog sustava za tlo (HIST) i Informacijskog sustava podataka o poljoprivrednom zemljištu kroz digitalizaciju Osnovne pedološke karte 1:50 000**

Osnovni cilj cjelokupnog projekta je uspostava HIST-a i Informacijskog podsustava o održavanju i zaštiti poljoprivrednog zemljišta s prostorno-vremenskom georeferenciranom informatičkom bazom podataka o tlima, uvažavajući obveze i prioritetne aktivnosti predviđene propisima.

Zavod i Agencija za zaštitu okoliša potpisali su Ugovor o razmjeni podataka za potrebe digitalizacije Osnovne pedološke karte RH M 1:50 000. Pripremni radovi digitalizacije poligona i profila OPK započeli su krajem 2007. godine i iscrtavanje poligona je u tijeku. Po završetku posla digitalizirana OPK predstavljat će osnovnu podlogu Hrvatskog informacijskog sustava za tlo, kao i osnovnu podlogu za daljnju inventarizaciju stanja poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj.

5.2. U Odjelu za gospodarenje i uređenje zemljišta u 2011. provest će se poslovi sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (NN152/08), Zakonu o osnivanju HCPHS (NN/25/09) te Pravilniku o metodologiji praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta (NN60/10) i drugim pratećim propisima:

- **Ispitivanje plodnosti poljoprivrednog zemljišta i izrada preporuke prihvatljive gnojidbe**

Temeljem propisa obavljat će se poslovi ispitivanja plodnosti poljoprivrednog zemljišta. Ispitivanje i kontrola plodnosti tla obuhvaćaju uzimanje uzoraka i kemijsku analizu tla (pH u H₂O i KCl, sadržaj humusa, fosfora, kalija, dušika, sadržaj karbonata ili hidrolitička kiselost). U suradnji s fakultetima i uz vlastiti istraživački rad radit će se razvoju programa za izradu preporuka za gnojidbu, održavati softver za interpretaciju rezultata i ustrojavanje baze podataka o stanju plodnosti tala.

- **VIP Projekt - Validacija metoda za određivanje pogodnosti skeletnih tala za uzgoj vinove loze**

Ne postoji jedinstveni model određivanja pogodnosti skeletnih tala za uzgoj vinove loze, jer prostor Jadranske regije obiluje brojnim specifičnostima od geoloških, pedoloških, klimatskih i specifičnostima biljne vrste. Pri određivanju pogodnosti skeletnih tala za podizanje višegodišnjih nasada, ukazala se potreba za validacijom modela kojim bi se odredila skeletnost tala. U okviru istraživanja validirao bi se model koji na osnovi površinskog snimanja daje dubinske snimke terena u odnosu na vertikalnu sliku dobivenu iz pedološke jame. Otvaranje pedološke jame i gravimetrijsko određivanje mehaničkog sastava je složeniji zahvat koji traži primjenu mehanizacije i zahtjevan ljudski rad. Osnovni cilj geofizičkih istraživanja na pokusnim lokacijama je određivanje mogućnosti primjene geofizičkih metoda u određivanju odnosa tla i stijena, određivanje optimalne procedure geofizičkih istraživanja u kombinaciji s drugim zahvatima (plitim bušotinama, raskopima itd.) te određivanje optimalnih geometrija geofizičkih snimanja. Pozitivna validacija ovih modela u odnosu na pedološku jamu rezultirala bi njenom praktičnom primjenom pri procjeni pogodnosti skeletnih tala za uzgoj vinove loze. Suradničke institucije i organizacije u provođenje su Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Rudarsko-naftno-geološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu te Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu.

Projekt financira Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja – Vijeće istraživanja u poljoprivredi. Početak projekta: veljača 2011. godine.

- **Radionica o primjeni i načinu provođenja Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta**

Radionicu o primjeni i načinu provođenja Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje P1 i P2 poljoprivrednog zemljišta organizira i provodi HCPHS – Zavod za tlo i očuvanje zemljišta. Edukacija se sastoji od teoretskog dijela i praktičnog rada na terenu u suradnji s Agronomskim fakultetom iz Zagreba.

5.3. U Odjelu Laboratorija u 2011. godini analizirat će se uzorci sukladno slijedećim zakonima i pripadajućim provedbenim propisima: Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08), Zakonu o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09), Zakonu o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN 12/01), Zakonu o gnojivima i poboljšivačima tla (NN 163/03), Pravilniku o mineralnim gnojivima (NN 60/07), Pravilniku o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja štetnim tvarima (NN 32/10), Pravilniku o metodologiji za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta (NN 60/10), Pravilniku o ekološkoj proizvodnji u uzgoju bilja i u proizvodnji biljnih proizvoda (NN 91/01), Pravilniku o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta (NN 53/10), Pravilniku o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi (NN 38/08), Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98), Uredbi o opasnim tvarima u vodama (NN 78/98), Zakonu o akreditaciji (NN 158/03, 75/09) i Zakonu o normizaciji (NN 163/03).

- **Razvoj sustava kvalitete (HRN ISO/IEC 17025) i područja rada laboratorija**

Očekuje se dobivanje akreditacije za sedam prijavljenih metoda početkom 2011. te se planira daljnje usavršavanje i razvoj metoda posebice na području atomske spektrofotometrije u pravcu proširenja akreditacije i pozicioniranja kompetentnosti na analizama izvan okvira ispitivanja osnovnih parametara plodnosti tla.

Započeto je pisanje dokumentacije za metode iz područja fizike tla te se planira nastaviti i okončati kako bi se pri drugom auditu u 2011. godini proširila akreditacija i na to područje.

Planira se daljnja intenzivnija obuka i razvoj metoda za određivanje sadržaja ostataka pesticida i PAH-ova. Intenzivirat će se uhodavanje i razvoj metoda iz područja analize gnojiva, posebice organskih gnojiva i poboljšivača tla. Planira se razvoj metoda za određivanje nitratnog, amonijačnog i organskog dušika u uzorcima tla, biljnog materijala, gnojiva i vode za navodnjavanje. Cilj koji se želi postići jest da laboratorij postane referentni laboratorij na području ispitivanja tla.

- **Aktivnosti na izradi softvera**

Cilj je postojeće baze podataka pohraniti u format koji se sigurno i brzo može softverski obrađivati. Nepostojanje softvera koji bi omogućio sigurno pohranjivanje podataka i bržu obradu otežava i usporava rad.

- **Uspostavljanje laboratorija za biologiju i mikrobiologiju tla**

Za potrebe rada laboratorija, a u svrhu sigurnosti pohranjivanja podataka i brže obrade istih planiraju se aktivnosti u izradi softvera za takvu namjenu.

- **Kemijske, fizikalne analize tla, kemijske analize biljnog materijala, organskih gnojiva i supstrata, mineralnih gnojiva i poboljšivača tla**

Planira se povećati broj uzoraka (tlo, biljni materijal i gnojiva) u odnosu na 2010. putem ugovora sa županijama, ugovora s većim pravnim korisnicima ili izravno s fizičkim korisnicima te uzoraka sukladno propisima i ovlaštenju. Planira se analiziranje uzoraka na sadržaj ostataka pesticida i PAH-ova sukladno provedbenim propisima.

Sudjelovanje u izradi i provedbi propisa temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08), Pravilnika u MPRRR Zakona o zaštiti okoliša (NN 110/07), Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša (NN 46/02) i Uredbe o informacijskom sustavu zaštite okoliša (68/08) u MZOPUG, u Tehničkim odborima Hrvatskog zavoda za norme.

Međunarodni projekti

- U sklopu **IPA 2011.** predložen je projekt: „*Information System data on agricultural land*“ – „*Informacijski sustav podataka o poljoprivrednom zemljištu*“ te se čeka njegovo odobranje. Cilj je dobivanje tehničke pomoći i edukacija djelatnika.

- U sklopu **IPA 2011.** predložen je projekt: „*Inventory and digitalisation of the Croatian Basic Soil Map data scale 1:50 000*“ - „*Inventarizacija i digitalizacija podataka Osnovne pedološke karte Hrvatske mjerila 1:50 000*“ te se čeka njegovo odobranje. Cilj je dobivanje tehničke pomoći i edukacija djelatnika.

- U sklopu **IPA CBC II** projekt – Prekogranična suradnja Hrvatska – Srbija (Zavod je voditelj projekta)

Predviđena je suradnja s Institutom za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada na međunarodnom projektu koji će se financirati iz sredstava IPA CBC II. Obavljeni su preliminarni razgovori o pripremi materijala i teme za prijavu projekta. Objava natječaja IPA CBC II i priprema natječajne dokumentacije očekuje se početkom 2011. godine.

Usavršavanje djelatnika putem treninga, seminara, sudjelovanja na domaćim i stranim znanstvenim i stručnim skupovima, posjeta institucijama iz područja rada, internih edukacija.

6. ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU I HRANU

U Zavodu za poljoprivrednu proizvodnju i hranu, odvijat će se aktivnosti sukladno Zakonu o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09 i 124/10) i drugih propisa iz područja rada Zavoda

• Unutarnja kakvoća i tržišni standardi voća

Cilj projekta je sagledati zakonodavni okvir (trenutni i što nas čeka nakon ulaska u EU), odrediti: unutarnju kakvoću jabuke koja se otkupljuje (za 2011., obradit će se jabuka kao najznačajnija vrsta), udjele ekstra, I. i II. klase, učinke interventnog otkupa konzumne i industrijske jabuke, predložiti mjere za unaprjeđenje proizvodnje i poboljšanje dohodovnosti proizvođača, a sve temeljem poboljšanja unutarnje kakvoće i tržišnih standarda ploda.

Temeljem navedenih skupina analiza odredili bi se:

- mineralni sadržaj i međusobni odnos ključnih kationa i aniona koji određuju skladišnu sposobnost ploda i ponašanje istog na polici,
- poštivanje roka berbe – parametra ključnog za čuvanje i užitnost proizvoda,
- struktura kakvoće temeljena na klasama, homogenost i suglasje ploda sukladno tržišnim standardima,
- opravdanost i/ili eventualna potreba za korekcijom modela i iznosa potpore za otkup jabuke za čuvanje (dok još možemo intervenirati jer nismo članica EU),
- homogenost otkupljivača u pogledu klasiranja konzumne jabuke,
- rizici ili kritične točke kad su u pitanju sigurnost hrane i financijski učinci proizvodnje/otkupa/skladištenja i trženja jabuke u Republici Hrvatskoj.

• Uzgoj agruma na ograničeno pogodnim terenima i aluvijalnim tlima Dubrovačko-neretvanske županije

Program bi se u 2011. godini nastavio prema ranijem prijedlogu i učinjenom u 2010. te dijelom nadopunio (samo na području Opuzena) sa sadnicama koje su ove godine cijepljene u Zavodu za maslinarstvo i južne kulture u Dubrovniku. Uzgoj i promatranje bi se odvijali u različitim pedoklimatskim uvjetima (ograničeno pogodna tla na Komarni i dvije lokacije na aluvijalnim tlima Opuzena) sukladno hodogramima koji su u prilogu ovog Plana za 2011. godinu. Zbog specifičnosti pedoklimatskih prilika ispituje se devet različitih podloga. Ovim projektom istražiti će se mogućnost uzgoja odabranih vrsta agruma (različite vrste/sorte i podloge) na južnim položajima područja Komarne, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji te ponašanje istih na tipičnim aluvijalnim tlima agrumarskog područja Opuzena. Istražiti će se mogućnosti povećanja gospodarski važnih površina pogodnih za uzgoj agruma te širenje ponude domaće proizvodnje, uzgojem limuna, naranče i klementine, tj. kristaliziranje sortimenta (i podloga) za područje doline Neretve.

S gledišta mikroekoloških prilika, istraživanjem navedenih površina te uvjetima za uzgoj agruma može se očekivati odabir potencijalno zanimljivih područja kao i potencijalno pogodnih kombinacija sorata i podloga. Nastavilo bi se (i proširilo) istraživanje nekoliko vrsta listopadnih i zimzelenih podloga za agrume, s različitim gospodarskim obilježjima kao i njihove kombinacije s više sorata limuna, klementine i naranče.

- **Unaprjeđenje uzgoja masline u intenzivnim sustavima uzgoja**

Planira se podizanje intenzivnog nasada masline na površini od 1,5-2 ha na poljoprivrednim površinama Centra, područje Kaštel Štafilića. Nasad bi uključivao 4-5 vodećih svjetskih sorata (Arbequina, Arbosana, Koroneiki, Sikitita i Tosca) koje se u svijetu koriste u ovakvim sustavima uzgoja. Uz njih posadile bi se dvije-tri domaće sorte koje se svojim karakteristikama (visoki postotak hermafroditnih cvijetova) potencijalno uklapaju u planiranu tehnologiju. Cilj je pojedinačno i usporedno vrednovanje priznatih svjetskih i potencijalno vrijednih domaćih (i udomaćenih) sorata i ocjena njihovih gospodarskih svojstava u našim agroekološkim prilikama u uvjetima intenzivnog uzgoja. Također, cilj je određivanje pogodnosti djelomične ili potpune strojne berbe, na pojedinim lokacijama u RH, postupna zamjena ručne berbe koja čini najveću stavku u procesu proizvodnje masline za preradu.

- **Unaprjeđenje proizvodnje salate i kontrola kakvoće**

Tvrtka Luxar je pred završetkom temeljne investicije (postavljanja modernih plastenika) i uspostave prateće infrastrukture za hidroponski uzgoj. Investitor je otvoren suradnji s HCPHS, a sve s ciljem uspostave proizvodnje i upoznavanja s novim tehnologijama u proizvodnji povrća (za početak lisnato povrće) u hidroponima. Kontrolne parametre proizvoda – lisnatog povrća (nitrati i teški metali), kao i ostale možebitne analize snosit će tvrtka Luxar. Temeljem rezultata istraživanja Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo bolje će se upoznati s novim tehnologijama kakve do sada nisu bile zastupljene u Hrvatskoj. Navedeni projekt nema financijskih troškova koji bi teretili Centar u 2011. Godini. Ako bismo željeli proširiti istraživanja (koja se ne uklapaju u tipsku proizvodnju tvrtke Luxar), tada bismo u 2012. definirali projekt, njegove sastavnice i troškovnik.

- **Aktivnosti po osnovi zakona**

Sukladno potrebama Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Zavod će se aktivno uključiti u obavljanje prioritetnih zadaća.

- **Rješavanje otvorenih pitanja na pokušalištima Centra**

Za uspješno obavljanje aktivnosti Centra potrebno je tijekom 2011. godine riješiti preostala otvorena pitanja na različitim lokacijama u Republici Hrvatskoj.

Sveti Ivan Zelina: (3 k.č.) cca 0,6 ha još nije riješeno (k.č.br.:1023/17, 1023/18 i 1023/19). Potrebno je izraditi Studije o utjecaju na okoliš, rješavanje vodopravnih dozvole zbog zahvata i korištenja voda, pitanje korištenja poljoprivrednog zemljišta okolnih k.č. u Donjoj Zelini koje se ne obrađuju, a izvor su štetnih organizama. Potrebna je izgradnja objekta i sanitarnog čvora.

Kaštela: Privremeno i trajno navodnjavanje, sadni materijal, mehanizacija, oprema, alat, ljudstvo, infrastruktura.

Opuzen: Ulazak u posjed; stanje infrastrukture pogotovo navodnjavanja; potrebno uređenje stare zgrade-kuće od cca 100 m² na dolasku na površine za potrebe smještanja ljudi i opreme.

7. ZAVOD ZA AGRARNU EKONOMIKU I SELO

U Zavodu za agrarnu ekonomiku i selo, planiraju se sljedeće aktivnosti:

Redovne aktivnost Zavoda:

- Organizira i koordinira izradu te priprema analize za potrebe Ureda ravnateljice, Ministarstva poljoprivrede ribarstva i ruralnog razvoja i javnosti,
- Organizira i koordinira pripremu i izradu izvještaja i programa rada za potrebe Upravnog vijeća Centra,
- Sudjeluje u izradi i pripremi međunarodnih projektnih prijedloga iz programa pomoći Europske Unije,

- Sudjeluje u poslovima medijskog i drugog prezentiranja rada Centra, u prikupljanju i izradi informacija za Internet stranice te u izradi i pripremi promotivnih materijala Centra,

Primijenjene aktivnosti Zavoda:

- Novi primijenjeni projekt za vinarski sektor: „Analiza lanca vrijednosti vinarskog sektora Republike Hrvatske“.

Opći cilj projekta je dati doprinos tržišnom jačanju vinarskog sektora Republike Hrvatske. Posebni ciljevi projekta stvaranje je podloga za donošenje strateških odluka za Ministarstvo poljoprivrede ribarstva i ruralnog razvoja i stvaranje utemeljenih podloga za gospodarske subjekte u donošenju strateških odluka za razvoj unutar sektora. Projekt bi se realizirao u suradnji sa Zavodom za vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo – Odjel za vinarstvo.

- Nastavak izrade:
  - „Uvođenje SIT tehnike u program suzbijanja sredozemne voćne muhe u dolini Neretve (voditelj projekta je Zavod za zaštitu bilja). U sklopu projekta, provest će se dodatne aktivnosti:
    - Ispitivanje potrošača o posebno označenim mandarinama.
    - Unaprjeđenje uzgoja odabranih vrsta agruma na skeletnim tlima (voditelj projekta je Zavod za poljoprivrednu proizvodnju i hranu).
      - Određivanje ključnih čimbenika poslovnog uspjeha na pojedinim tipovima tala,
      - Projekcija poslovnih rezultata i određivanje gospodarske vrijednosti uzgoja agruma.
  - Sudjelovanje u provedbi nacionalnih i međunarodnih projekata na razini Centra;
    - Provedba FAO projekta tehničke suradnje: FAO/TCP/CRO/3201 – „Priprema akcijskog plana razvoja sektora maslinarstva“, sudjelovanje u realizaciji projekta - asistent koordinatora u projektu za RH. Opći cilj projekta je pomoć Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u jačanju konkurentnosti maslinarskog sektora Hrvatske i time unaprjeđivanju uvjeta života u ruralnom prostoru te usuglašavanju s direktivama koje se odnose na sigurnost hrane i uvjete sljedivosti u EU. Očekivani rezultati projekta jesu definiranje razvojnih prioriteta i mjera za unaprjeđivanje identificiranog lanca vrijednosti hrvatske masline i maslinovog ulja te strateška orijentacija u skladu s orijentacijama politike EU-a koje je usvojio MFARD.
      - Provedba projekta: Prekogranična suradnja Hrvatska – Crna Gora (IPA I Ib 2007 & 2008): „Traditional olive industry like a part of cross border tourism offer“ (2007-0017-975002).

Opći cilj projekta je doprinijeti razvoju socio-ekonomskih uvjeta kroz diversifikaciju turističke ponude u prekograničnom području. Posebni cilj ovog projekta je unaprjeđivanje kvalitete turističkog odredišta temeljenog na autentičnoj proizvodnji maslinovog ulja, tradiciji i kulturi.

Partneri na projektu su Hrvatski centar za poljoprivredu hranu i selo, Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA d.o.o. i Udruženje maslinara Dubrovačko neretvanske županije. Projekt će trajati dvije godine. U sklopu projekta Zavod vodi financijsko upravljanje projektom.

8. ZAVOD ZA MASLINARSTVO I JUŽNE KULTURE

U Zavodu za maslinarstvo i južne kulture, tijekom 2011., provest će se aktivnosti sukladno Zakonu o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo (NN 25/09), Zakonu o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08), Pravilniku o fizikalno kemijskim metodama analize mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa, vina, te voćnih vina (NN 106/04) i Pravilniku o uljima od ploda i komine maslina (NN 07/09).

8.1. U odjelu za maslinarstvo i južne kulture obavljat će se slijedeće aktivnosti:

- **Održavanje i podizanje matičnih nasada voća.** U skladu sa Zakonom o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorata poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08). Zavod posjeduje i održava matične i koleksijske nasade slijedećih voćnih vrsta: maslina, trešnja, maraska, feioa, nešpola, oskоруša, žižula, kaki, šipak, kivi, rogač, smokva, limun, šedok, četrun, mandarina, naranča, grejpfrut, bajam, kruška, jabuka, šljiva, marelica, breskva i nektarina. Nakon ocjene boniteta postojećih kolekcija i matičnih nasada u 2011. godini će se pristupiti sistematskoj obnovi i rekonstrukciji istih. Paralelno će se odvijati redoviti poslovi u matičnjaku i kolekcijama. Provest će se planiranje terena i stabala koja će ući u rekonstrukciju, obrada tla, gnojidba, rezidba, zaštita od bolesti i štetočinja, morfometrijska i pomološka karakterizacija umatičenih sorata i sorata u kolekciji prema IPGRI deskriptorima. Ovo je aktivnost kojom se omogućuje distribucija pupova iz zasnovanog matičnjaka, dobivanje podataka o pomološkim i gospodarskim obilježjima odabranih sorata te provjera jesu li iste u skladu s IPGRI deskriptorima i Zakonom o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorata poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08).

- **Podizanje matičnog nasada agruma.** Aktivnosti potrebne da bi se ostvario taj cilj su nabavka sadnog materijala, sadnja, gnojidba, formiranje uzgojnog oblika, rezidba, zaštita; praćenje parametara vegetativnog rasta, praćenje parametara generativne aktivnosti prema IPGRI deskriptorima. U 2011. planira se nabavka sadnog materijala kategorije osnovni, njihova sadnja u sterilni supstrat i izolacija u posebnom stakleniku, održavanje svih uvjeta potrebnih za održavanje budućeg matičnog nasada kategorije osnovni, planira se nabaviti 30 sorata (limun, mandarina, grejpfrut i naranča) na različitim podlogama, te pratiti gore navedene parametre. Cilj ove aktivnosti je distribucija pupova iz zasnovanog matičnjaka, dobivanje podataka o pomološkim i gospodarskim obilježjima odabranih sorata limuna, mandarina, grejpfruta i naranče te sustava gospodarenja istima, u svrhu unaprjeđenja agrumarske proizvodnje, publikacija radova na osnovi dobivenih podataka.

- **Održavanje matičnih nasada podloge za vinovu lozu.** Sukladno Zakonu o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorata poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08), Zavod za maslinarstvo i južne kulture je u rasadniku Čibača podigao matični nasad podloga za vinovu lozu, kategorije osnovni. Zasađene su slijedeće vrste loznih podloga: 2300 komada Richter 110, 700 komada SO4, 300 komada Paulsen 1103 i 200 komada Ruggieri 140 te je postavljena armatura. Tijekom 2011. godine, planiraju se aktivnosti vezane uz obradu tla, gnojidba, rezidba, zaštita od bolesti i štetočinja. Ovom aktivnošću omogućuje se distribucija reznica iz zasnovanog matičnjaka u skladu sa Zakonom o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorata poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08).

- **Održavanje matičnih nasada stolnih sorata vinove loze.** U rasadniku Čibača je posađeno ukupno 1000 matičnih trsova vinove loze, kategorije „CERT“ i „CAC“, sorata Cardinal, Regina, Moscato d amburgo, Sultanina, Victoria, Matilde, Italia na različitim podlogama. Cilj projekta je bio odrediti svojstva navedenih sorata u uvjetima naše regije.

- **Kolekcioniranje domaćeg genfonda maslina područja južne Dalmacije.** Nastavit će se aktivnosti kolekcioniranja domaćeg genfonda maslina od kojih je već sakupljeno, ožiljeno i posađeno 28 autohtonih sorata. Aktivnosti potrebne da bi se ostvario taj cilj: sakupljanje autohtonog materijala na terenu, proizvodnja reznica i sadnica, priprema tla, sadnja, gnojidba, formiranje uzgojnog oblika, rezidba, zaštita, praćenje parametara vegetativnog rasta, praćenje parametara generativne aktivnosti, sve navedeno prema IPGRI deskriptorima. Bit će obavljena inventarizacija domaćeg genfonda putem anketa udruga i proizvođača maslina i maslinovog ulja. Tijekom 2011. godine će se sakupiti preostale autohtone sorte masline (oko 12 sorata) i staviti na ožiljavanje u veljači 2011., kako bi se popunila kolekcija, a na već posađenim sortama će se pratiti navedeni parametri. Provođenjem ove aktivnosti dobit će se podaci o pomološkim i gospodarskim obilježjima odabranih sorata masline i sustava gospodarenja u svrhu unaprjeđenja maslinarske proizvodnje te omogućiti objavljivanje radova na osnovi dobivenih podataka. Također, pristupilo bi se pripremi za

uvršćavanje na sortnu listu sorata koje nisu na njoj i pokretanju postupka umatićenja stabala za komercijalni uzgoj sorata koja će pokazati dobra pomološka i gospodarska svojstva.

- **Uzgoj i prodaja vlastitog sadnog materijala.** Na lokaciji Lapad i Čibaća u staklenicama i plastenicima proizvode se različite vrste sadnica cvijeća, voća i povrća, kao i ukrasnog i začinskog mediteranskog bilja, uporabom razlićitih metoda razmnožavanja te ocjena pojedinih gospodarskih svojstava.

Južno voće i masline

Sukladno općim i posebnim ciljevima, a u sklopu redovitog rada Zavoda za maslinarstvo i južne kulture planiraju se i operativne aktivnosti proizvodnje u 2011. koje obuhvaćaju vrste i sorte biljnog materijala prema prikazanoj tablici. Sve vrste reznica za sadnice se stavljaju na ožiljavanje tijekom veljače i ožujka mjeseca, a okulanti se cijepa krajem kolovoza mjeseca na spavajući pup.

redni broj	vrsta	kolićina
1.	ćetrnun	130
2.	grejpfrut	1.000
3.	kiwi	1.500
4.	limun	2.500
5.	mandarina	4.200
6.	maslina	15.000
7.	naranća	3.000
8.	smokva	1.600
9.	šedok	130
10.	žižula	200
11.	fejoa	200
ukupno		29.460

Uzgoj, očuvanje i zaštita bioraznolikosti dendrološkog materijala i aromatićnog bilja na području južne Dalmacije

U 2011. planiramo uzgoj aromatićnog i dendrološkog materijala prema vrstama i kolićinama prikazanim u tablici, a s ciljem očuvanja, zaštite i obnove kulturnog nasljeđa i tradicijskih vrijednosti na prostorima južne Dalmacije. Aktivnosti obuhvaćaju:

- pripremu reznica, ožiljavanje i sadnja,
- sjetva i sadnja presadnica aromatskog i dendrološkog materijala,
- održavanje sadnog materijala koje obuhvaća zalijevanje, prihranu, plijevljenje, zaštitu prelonćavanje i sistematizacija.

redni broj	vrsta/sorta	velićina lonca (vrećice)	ukupno komada
1.	lavanda	12	10.000
2.	ruzmarin	12	20.000
3.	oleander	14	4.000
4.	bougenvillea	14	1.000
5.	gazanija	12	2.500
6.	Lantana lutea	12	2.000
7.	Pittospora nana	12	10.000
8.	Santolin	12	2.000
9.	Mirta terent.	12	2.000
10.	Mirta comun.	12	2.000
11.	Teucrium	12	2.000

12.	Hedera helix	12	5.000
13.	Abelia	12	2.000
14.	lovor	12	2.000
15.	<i>Ficus pumila</i>	12	500
16.	Offiopogon	12	2.000
17.	maginja	12	1.000
18.	Lipia citr.	12	200
19.	Plumbago	12	2.000
20.	Rafiolepis	12	2.000
21.	dubrovački koralj	12	200
22.	Agapantus	12	5.000
23.	aromatično bilje	12	2.000
ukupno			81.400

8.2. U Laboratoriju za fizikalno kemijska ispitivanja obavljaju se slijedeće aktivnosti:

- **Akreditacija laboratorija za analizu maslinovog ulja.** Tijekom 2011. godine planira se završiti sa započetim poslovima akreditacije za analizu osnovnih parametara maslinovog ulja, temeljem Pravilnika o uljima od ploda i komine maslina (NN 07/09), u skladu sa zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17025:2006.
- **Praćenje kvalitete maslinovog ulja autohtonih sorata iz kolekcije genfonda.** Iz kolekcije autohtonih sorata maslina južne Dalmacije daljnja istraživanja nastaviti će se u praćenju kakvoće maslinovog ulja temeljem Pravilnika o uljima od ploda i komine maslina (NN 07/09). Za tu svrhu nastaviti će se istraživanja na 28 zasađenih sorata maslina (analitika i organoleptike, panel test). Podaci bi se koristili kako za zaštitu sortnog tako i zemljopisnog podrijetla ovog maslinovog ulja.
- **Usluge laboratorija za fizikalno-kemijske analize.** Laboratorij obavlja usluge fizikalno-kemijskih analiza mošta, vina, maslinovog ulja temeljem Pravilnika o fizikalno kemijskim metodama analize mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa, vina, te voćnih vina (NN 106/04) i Pravilnika o uljima od ploda i komine maslina (NN 07/09) kao i analize tla za potrebe obiteljskih i većih poljoprivrednih gospodarstva.

Suradnja s drugim institucijama

- **IPA 2007 projekt Prekogranična suradnja Hrvatska - Crna Gora**

Započet će se s provođenjem projekta prekogranične suradnje s Crnom Gorom na međunarodnom projektu „Traditional olive industry like a part of cross border tourism offer“, koji se financira sredstvima programa IPA 2007. Cilj ovog projekta je doprinijeti razvoju socio-ekonomskih prilika kroz diverzifikaciju prekogranične turističke ponude. Specifični cilj je poboljšanje kakvoće turističke destinacije, stvaranjem ponude kroz prekogranični „turizam maslina“ (cross border olive tourism offer), temeljen na autentičnim proizvodima masline, tradiciji i kulturi. Predviđeno je trajanje projekta dvije godine.

Partneri u projektu su SNV-Netherlands Development Organization, općina Bar, Udruženje proizvođača maslina Bar, Udruženje proizvođača maslina Boka, Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo, Udruženje proizvođača maslina Dubrovačko-neretvanske županije, Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije. Glavne aktivnosti: uspostavljanje suradnje i podizanje svjesnosti među interesnim grupama vezanim za maslinarstvo i turizam, vođenje radionica i povećanje znanja i tehničkih kvalifikacija, razvoj proizvoda i zahvati malih razmjera na infrastrukturi „turizma maslina“, marketing i promocija te edukacija kušača i formiranje panel grupe.

- **Uvođenje SIT tehnike u program suzbijanja sredozemne voćne muhe u dolini Neretve.** Program se provodi u suradnji sa Zavodom za zaštitu bilja. Tijekom 2011. program

suzbijanja će se nastaviti provoditi na pilot površini od 1000 ha (lokalitet Vidrice). Djelatnici ZMJK će provoditi tehničke i stručne poslove koji su dio projekta.

- **Unaprjeđenje uzgoja odabranih vrsta agruma na skeletnim tlima.** Program se provodi u suradnji sa Zavodom za poljoprivrednu proizvodnju i hranu, a djelatnici ZMJK će provoditi tehničke i stručne poslove koji su dio projekta.

- **FAO TCP Assistance to preparation of olive and olive oil sector plan of action / Akcijski plan razvoja maslinarstva.** Program se provodi u suradnji s FAO, a obuhvaća pripremu regionalnih studija kojim bi se definirali čimbenici lanca vrijednosti i kritične točke u proizvodnji. Cjelokupni program na nacionalnoj razini koordinira HCPHS, a suradnici na projektu prema regijama su: Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč (Istra i Kvarner), Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split (sjeverna i srednja Dalmacija) i ZMJK (južna Dalmacija).